pani maksma sanktsioonid, kuid see ebaõnnestus nende pooliku kasutamise tõttu, Hispaania sõjast on Rahvasteliit mittevahelesegamis-komitee poolt välja lülitatud ja Hiina-Jaapani sõjast on Rahvasteliit otsustanud eemale hoida, nähes ette oma uut ebaõnnestumist. Kui aga Rahvasteliit on tekitanud pettumuse oma peamistes ülesannetes — riikide poliitilise iseseisvuse ja territoriaalse puutumatuse kaitsemisel —, on selge, et tema väärtust ei hinnata praegu kõrgelt. Ka ei ole käiku saanud need kavatsused, mis sihtisid Rahvasteliidu võimsuse tõstmisele reformide kaudu.

Seevastu võime näha, et Rahvasteliidust astub välja üksikuid riike, millest mõni, nagu Itaalia, teeb seda suure mürtsuga, kutsudes kõlavasõnaliselt teisi järgnema oma eeskujule, kuna Saksamaa samal ajal annab pühalikke tõotusi, et ta enam kunagi ei lähe tagasi Genfi. Selle kõrval on näha Itaalia pingutusi riikidelt tunnustuse saamiseks Abessiinia vallutamise kohta, mis omakorda peab alandama Rahvasteliidu prestiiži, terve rea riikide kaalutlusi ja üritusi kollektiivse abistamise kohustustest vabanemiseks ja pöördumiseks maailmasõja-eelse neutraliteedipoliitika juurde, Saksamaa ja Itaalia kutseid riikidele ühinemiseks kommunismivastase blokiga või asumiseks kahepoolsete lepingute süsteemi juurde.

Et aga kollektiivset julgeolekusüsteemi kui ideaali üldise rahu kindlustamisel ei saa eitada, siis ei kaldu ettenägelikumad ja tasakaalukamad pead mitte selle poole, et jätta need varemed sinnapaika, kus nad on, või koguni kiskuda lõpuni maha, vaid pingutused on püsivalt suunatud kollektiivse julgeolekusüsteemi uuesti-ülesehitamisele sellelt aluselt, mis veel jäänud, ja selle aluse laiendamisele. Teadagi ei saa siin midagi ette võtta üle öö, vaid tasa ja targu toimides.

Kogemused on näidanud, et Rahvasteliidu pres-

Eesti kroonika 1937, lk. 20